

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

TEXTILKONSTEN i vårt land har numera talrika förtjänstfulla utförelser och bland dem har fröken Annie Frykholm med all rätt erhållit

ANNIE FRYKHOLM

en framskjuten plats. Det är med anledning af hennes nu öppnade kurs i väfning och mönsterritning, som nedanstående skildring meddelas.

PÅ DE UTSTÄLLNINGAR af textil slöjd, som under de senare åren af olika föreningar och affärer arrangerats och af allmänheten — särskildt naturligtvis den kvinnliga — med så lifligt intresse frekventerats, har man blifvit van att vid åtskilliga af de allra bästa och gedignaste alstren finna fröken Annie Frykholms namn. I det starka och glädjande uppsving, som vår textilkonst under de senaste decennierna tagit, är hon i själfva verket en af de mest betydande krafterna. Hennes kompositioner äro icke alltid de som i första ögonblicket draga uppmärksamheten till sig; de ha ofta något diskret i både form- och färgverkan, något af fin och stillsam tillbakadragenhet. Men den som söker de solida egenskaperna — en lugn originalitet, som icke sträfvat efter bisarrerier, en väl afvägd komposition, harmoniska färger och nobla linjer — skall alltid med särskild tillfredsställelse se alstren af Annie Frykholms säkra och distingerade begåfning.

Annie Frykholm har, liksom de flesta af dem, som i vårt land arbeta på det konstindustriella området, genomgått Tekniska skolan i Stockholm. Efter avslutad kurs därstädes har hon företagit flere utländska studieresor. Sålunda har hon upprepade gånger besökt London, där hon har släktförbindelser — hennes mor är af engelsk börd. Hon har där bland annat besökt William Morris' för den moderna konstindustrien så betydelsefulla verkstäder vid Morton Abbey och gjort studier i South Kensington-museets oförligneliga samlingar. Två gånger har hon varit ute med statsunderstöd. Ena gången ställdes kosan till Paris. Det var år 1900, utställningsåret, och där fanns således för den textilt intresserade att se och studera icke endast hvad Seine-staden alltid har att visa i Cluny- m. fl. muséer, utan också ett rikhaltigt modernt material, sammanbragt från alla världens länder. Andra gången var det Holland, som besöktes, och dess intressanta samlingar af ålderdomliga verdurer i Amsterdams och Haags muséer och kyrkor, som blefvo föremål för studierna.

J. HERTZBERG FOTO.

En vinter har Annie Frykholm tillbragt i Italien, och ehuru ändamålet med denna resa egentligen var att bibringa andra undervisning och icke att själf lära, så har helt visst den skönhetsvärld, som i detta land mötte hennes ögon, också haft sin betydelse för hennes konstnärskap. Det var i Padua hon ifrågavarande år hufvudsakligen vistades. I denna vackra gamla stad med sina intressanta konstskatter finnes en högre kvinnlig skola, där det undervisas bland annat i slöjd och handarbeten. En dam, som var medlem af styrelsen för denna skola, begaf sig för några år sedan till Sverige för att — med kännedom om den höga ståndpunkt vårt land på detta område intager — söka få en svensk lärarinna i dessa ämnen. Hon vände sig till Handarbetets Vänner, som till platsen rekommenderade fröken

— väfkursen — pågår, likaledes dagligen, emellan kl. 1 och kl. 4. (Naturligtvis finnes intet hinder för att samtidigt bevista bägge kurserna, ehuru antagligen de flesta komma att nöja sig med endera.) Det är utslutande i s. k. flamsk väfning, som här undervisas. "Flamskväfnad" är, som bekant, den benämning allmogen i vårt land — särskildt den skånska — plägar ge åt det slags väfnader, som i Frankrike kallas "verdures" och som vi i dagligt tal bruka kalla gobeläng. Gör man ett besök i den stora och tilltalande undervisningslokalen — belägen Hamngatan 20 A, 1 tr. öfver gården —, så finner man där en hel rad af de små upprättstående väfstolarna, af hvilka några redan äro i gång. Den är för öfrigt särdeles stämningsfull, denna "studio", de hvitrappade väggarna ge en påmin-

Frykholm. Vid Paduas "Scuola professionale femminile" undervisade fröken Frykholm i ett halft år i väfning, träskärning och läderplastik, och — fränsett de lidanden, som en vid välombonade bostäder van nordbo har att utstå under en kall vinter i södern — har hon de bästa minnen af sin vistelse där och af sina unga paduanska elever. Hon har också tillfredsställelsen att veta att det verk hon därnere begynt sedermera fortsatts, i det att undervisningen i de nämnda ämnen numera uppehålls af forna lärjungar.

Nu i höst har fröken Frykholm i Stockholm öppnat en kurs i väfning och mönsterritning. Eller rättare sagdt: det är två olika kurser hon startat.

I den ena — som pågår dagligen från kl. 10 till kl. 12 — undervisas i mönsterritning. Undervisningen utgår från att eleverna böra lära sig iakttaga naturen — särskildt växtvärlden — och tillvarataga de uppslag den i så rikt mått erbjuder ett vaket öga. Levande blommor och blad läggas fram, och eleverna få lära sig uppfatta det karaktäristiska i deras omväxlingsrika linje- och färgspel och under framhåfvande däraf komponera mönster, vare sig till väfning eller för andra ändamål. Den andra kursen

nelse om den svala hvita stillheten i något söderns kloster, medan de stycken af gamla väfnader eller kopior i färg efter ålderdomliga verdurer — utförda af fröken Frykholm under hennes studieresor — som här och där pryda väggarna, ytterligare förstärka detta intryck.

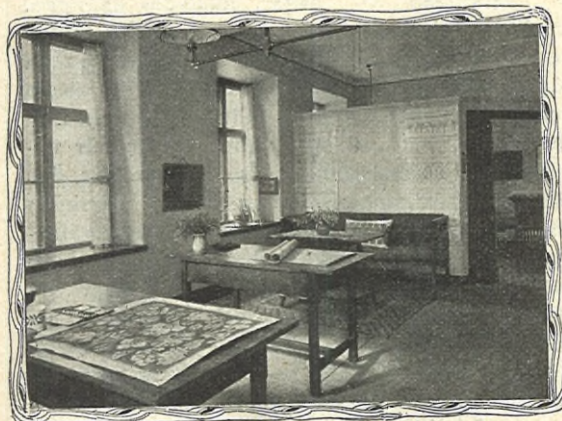
Det är att hoppas att många damer — både äldre och yngre — komma att begagna sig af det tillfälle, som här erbjudes att lära den äldste af alla textilsöjder. Att väfva är af-

FRÅN FRÖKEN FRYKHOLMS "STUDIO."

gjordt ett långt mera tillfredsställande arbete än att brodera eller syssla med annan lyxömnad. Har man väft ett stycke tyg, då har man tillverkat något som äger sitt nyttighetsvärde — förutom det eventuella skönhetsvärdet. Därtill kommer att arbetet vid väfstolen ger en gagnelig motion. Den som skrifer dessa rader blef en gång af läkare ordinerad att endera gymnastisera eller väfva och blef ur alla synpunkter belåten med att ha valt det senare alternativet. Hvad skönhetsvärdet beträffar, så är det ju klart att med flamskväfnad kan åstadkommas något som är betydligt öfverlägset allt hvad i vanliga väfstolar presteras. Fort går det ju visserligen icke att väfva "gobeläng", men när man klipper ned ett stycke sådan ur väfstolen, så känner man med förnöjd stolthet att man utfört ett arbete, som kommer att vara genom sekler och som, ifall blott mönstret är väl valdt — till exempel bland de präktiga gamla skånska flamskväfnader som finnas att tillgå på "studion" — kommer att beundras och skattas högt äfven af kommande släkten. En sak, som förtjänar anmärkas, är också att de upprättstående väfstolarna taga så litet plats; med våra dagars knappt tillmätta utrymmen i stadsbostäderna är detta en icke oväsentlig fördel.

Är man intresserad af den svenska textilkonsten, kan man ej annat än önska, att det måtte blifva modernt bland Stockholms unga damer att genomgå en kurs i Annie Frykholms "Studio"; att de komma att trifvas där känner man sig förvissad om. Här finnas ju förträffliga väfkurser förut — t. ex. Handarbetets Vänners —, men i en så pass stor stad

FRÖKEN FRYKHOLMS MÖNSTERRITNINGSKURS.

BERNHARD RISBERG:

DIN STÄMMA.

*DET FINNS EN sägen om munken,
som unnades höra en sång
af paradiset's fågel,
då modlös han klagat en gång.*

*Af namnlös tjusning betagen,
hans själ på välljud bars hän:
han stod i klosterträdgården
ren salig bland Edens trån...*

*När tonerna tystnat åter
och paradisdrommen förgått,
han tycker, att sången varat
några ögonblick blott.*

*Men när han ser upp, han finner
förändradt allt omkring:
en vildskog är trädgården vorden,
af klostret syns ingenting.*

*Själff nyss en blomstrande yngling,
en lutad gubbe han står...
Han hade lyssnat till sången
i hundrade hela år.*

*Jag ock som munken klagat
i klosterlig tomhels kval
och unnades en gång höra
en Edens näktergal.*

*Det var din rena stämman,
som huld i förtrollning mig band
och bar min själ ur stoftel
hän till de saligas land.*

*Nu har den slämman tystnat —
och allt är som förbytt.
Jag vet ej, om några stunder,
om år och årtionden flytt.*

*Men jag en främling mig känner
för lifvet och allt däri:
det är som hade ett sekel
runnit min själ förbi.*

som Stockholm numera är och med det växande intresset för detta slags arbeten borde man kunna vänta, att eleverna skola räcka till lite hvarstans. Och på samma gång fröken Frykholm är en i hög grad kompetent lärarinna, skall hennes fina och älskvärda personlighet helt visst tilltala hennes lärjungar — här lika väl som i Padua.

ANNA MARIA ROOS.

FRÖKEN FRYKHOLMS VÄFSKOLA.

Kvinnornas andra stora rösträttsmöte.

SEDAN DET förra massmötet å Djurgårds-cirkus den 5 maj i år, från hvilket vi då meddelade en skildring jämte en större teckning, har situationen något förändrats. Man stod då inför afgörandet af männens rösträttsfråga, man har nu kommit därtill, att man hoppas stå inför afgörandet af kvinnornas, för att bägge lösningarna sedan samtidigt kunna få sin slutgiltiga fastställelse.

Det var åter Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm, som anordnade söndagens talrikt besökta möte, där bl. a. ett antal kända riksdagsmän voro tillstädes.

Talarne voro: riksdagsmännen direktör Ernst Beckman och doktor Knut Kjellberg; teol. doktor S. Fries och bokbindare A. Weidenhain samt fruarna Ann-Margret Holmgren, Agda Östlund och Agda Montelius.

På förslag af rösträttsföreningens ordförande, doktor Lydia Wahlström, antogs slutligen enhälligt följande resolution:

Män och kvinnor i Stockholm, till ett antal af 2,000 samlade till möte å Cirkus på Djurgården, uttala härmed som sin mening att, då fäderneslandet på mångfaldigt sätt behöfver kvinnans insats i det politiska lifvet och då rösträttsfrågan ingalunda kan anses löst så länge halfva befolkningen lämnas utan allt direkt inflytande på lagstiftningen, förslag om samma politiska rättigheter för kvinnorna som för männen bör antas vid 1908 års riksdag.

Victoria
hängar

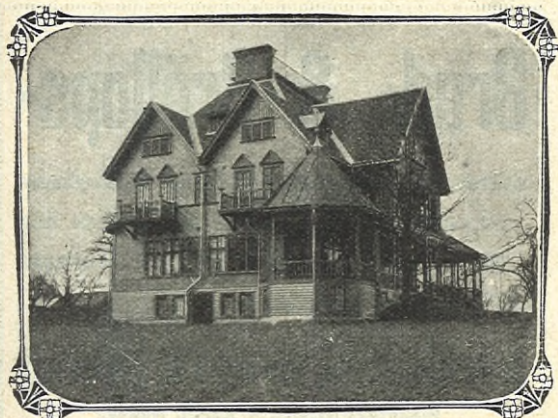
Namnet "Victoria" en damkänga är en borgen för bästa material och arbete intill minsta detalj.

Victoria kängor äro oklanderligt välsittande — och af förnäm elegans. Försäljes i finare skoaffärer öfverallt och tillverkas af Ludvig Traugott, Stockholm.

Prenumerera oför-
töfvadt på

BARNGARDEROBEN

alla mödrars ovärderliga
skatt och hjälpreda.

RIMFORSA LANDTHUSHÅLLNINGSSKOLA.

Ett besök vid Rimforsa.

SVERIGES FÖRSTA landthushållningsskola för kvinnor har i dessa dagar öppnats vid Rimforsa och utgör ett nytt betydelsefullt led i vår tids tillvaratagande och rationella utbildning af slumrande kvinnokraft. Det är Fredrika Bremer-förbundet, som har äran af den nya skolans uppkomst, och ehuru Idun redan tidigare omnämnt dess tillblivelse, ansågo vi saken vara af den vikt för vår kvinnovärld, att en ny och mera ingående skildring af skolan nu vore på sin plats i de svenska hemmens tidning. Författarinnan fru Maria Rieck-Müller nedreste därför till skolans invigning för att på de personliga intryckens grundval för Iduns räkning ge en framställning af den nya läroanstalten, och det är dessa hennes intryck vi nu meddela här tillika med några på platsen tagna amatörfotografier.

EN GAMMAL TRÖTT och misslynt vandrare stannade en gång framför en man, som stod och gräde upp en bit gräsvall till trädgårdsland.

— Hvad gräver du efter? — frågade vandraren.

Det lyste till i mannens ögon, när han svarade:

— Jag gräver efter guld och lycka, far.

— Och det skall du inbilla mig, som i långa år vandrat jorden rundt utan att finna någondera delen.

— Nå, hvad ser du här? — sporde mannen och pekade rakt framför sig.

— En trädgård med många slags buskar, blommor och fruktyngda trän.

— Och hvad mer? — fortsatte mannen.

— En byggnad med prägel af välstånd och med blänkande fönsterrutor. Sång och skratt ljuder därifrån.

Mannen, som fortfarande hade arbetat med sin spade, rätade nu upp sig, när han frågade: — Och hvad ser du där bortom och rundt omkring här?

— Gröna ängar med betande kreatur och åkerfält med gulnande säd.

— Jojo — sade mannen och log. Och allsammans är kommet af jorden här. Det är lyckan och guld, som jag hittills grävt upp.

STÄDNING- OCH RENGÖRINGSLAGET MED LÄRARINNA.

Mera finnes att få. Men ser ni, gamlefar, man måste själf gräva, och jorden, som man arbetar i, skall man älska och värda som sin egen mor.

Vandraren ryckte på axlarna och gick tigande sin väg. Men inom sig tänkte han, att han gärna ville ha sin ungdom tillbaka.

En tid har nu randats, då vårt folk alltmer börjar inse, att talet om ett "fattigt Sverige" är en traditionell fras. Egentligen rikt är det ju inte heller — men det äger så många stora möjligheter och väntar endast på att dess folk rätt skall förstå att på bästa sätt utveckla dem.

Ett godt tecken till att folket också på allvar begynt lyssna till dessa kraf, är det vakna intresse, som under senare år alltmer ägnats vår modernäring, jordbruket. Och jämsides

SLÖJDLAGET MED LÄRARINNA.

härmed kan man lägga märke till en nästan instinktivt reagerande lust hos städernas befolkning att ute på landsbygden med dess naturligare lefnadssätt söka bot mot en öfverkuliverad tids anfrätning.

KÖKSLAGET MED LÄRARINNA.

Människan har börjat känna kärlek och värn för den jord, som blef henne gifven till lycka och välstånd. —

En af de mest betydelsefulla företeelserna inom denna rent nationella rörelse är arbetet för utvecklingen af ett tidsenligt småbruk med dess binärningar. Ty under det den större jordägaren med svårighet reder sig, beroende som han är af andras arbete, har det visat sig att den själfarbetande småbrukaren godt lefver på sin jord. — Och ju fler af vårt lands jordbrukande befolkning, som kan lefva här hemma, desto mindre blir den lefvande människoflod som härifrån söker sig väg till Amerika eller andra länder. Liksom den, hvilken af städernas och fabrikernas arbetsförtjänster lockas från de ännu fattiga och tungskötta hemmen på landsbygden. Landets långsamt borttrinnande friska blod skall åter föras in i sin naturliga fåra.

GRUPPBILD AF SKOLANS ELEVER OCH LÄRARINNOR UTANFÖR SMÅBRUKARHEMMET.

Bland de många goda ansatser, som redan gjorts för att nå detta mål, var utan tvifvel för iaget om en landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor, som i januari på fröken Gertrud Adelborgs initiativ framlades för Fredrika Bremer förbundet, något af det sundaste och mest lifskraftiga.

Att den planerade skolan sedan omedelbart erhöll nödigt ekonomiskt stöd, i det konsul Ekman för hennes räkning till förbundet öfverlämnade fri dispositionsrätt till det af honom inköpta f. d. turisthotellet i Rimforsa med nödigt jordområde och åbyggnader, visar ju äfven att här gällde det något af vikt — något som i sig själf ägde framgångens betingelser.

Sedan följde ytterligare penningtillskott från 11 af våra hushållningssällskap, där man säkerligen fått ögonen öppna för vikten af samarbete med kvinnan äfven då det gäller jordens kultur. Och på så sätt ha alla förarbeten kunnat bedrivas så raskt, att den nya skolan redan i höst kunnat öppnas för undervisning.

Lika lifligt som det stödande intresset varit, lika varmt har också skolans idé omfattats af alla dessa unga, som efter hand skola medverka vid dess omsättning till fruktbarande och praktiska värden.

Ett tidens tecken är ju också vår bildade ungdoms sunda blick för det praktiska arbetets verkliga betydelse — en riktning, som bådard godt för det nya samhälle, vi vänta på. —

Rimforsa landthushållningsskolas första kurs tog sin början den 1:sta november. Och har jag själf för några dagar sedan varit i tillfälle att se, under hvilka gynnsamma förhållanden — såväl yttre som inre — den i sitt slag enastående skolan gjort sin start. Synnerligen lämplig för sitt ändamål tycks också det tidsenligt byggda f. d. turisthotellet vara, med sina stora samlingsrum, hall med öppen spis och en praktiskt inredd köksafdelning i nedre våningen, sina många mindre rum en trappa upp och i vindsvåningen samt rymliga källare, tvättstuga och mejerilokal. Ett härligt läge har det äfven vid den vackra sjön Åsundens strand. Och hvilken prydlighet och trefnad inomhus!

SMÅBRUKARLAGET MED LÄRARINNA.

Lagermans flytande putspomada BONAMI.

HYLIN'S

E·d·C.

3764

"EAU DE COLOGNE"

Nytt fabrikat af hittills ouppnådd kvalitet. Gör icke anspråk på att vara det ämma som andra märken. Är icke lika bra, utan bättre. Pröfva och döm! Köp svenskt fabrikat! Begär Hylins E. d. C. Säljes öfverallt.

Enkla men vackra möbler, gardiner och öfverdrag — allt i allmogestil med glada färger — och så godt som allting hemslöjdalster från östgötabygden.

Den lilla flygelbyggnaden är en värld för sig. Här är småbrukarhemmet inredt, och på förstugukvistens trappa stå fyra par träskor, hvilket betyder, att deras ägarinnor nu äro inne i det rymliga köket för att öfva sig i olika husliga göromål.

De 20 eleverna ha från första början indelats i fem lag: kökslaget, städnings- och rengöringslaget, bak- och tvättlaget, trädgårds- och slöjdlaget samt småbrukarlaget. Det sista — kanske också det mest omfattande — är äfven det, som har kreaturens skötsel och mejeriarbetet om hand. Dessa lag arbeta i ett slags kretsrorelse på så sätt, att de till ett lag hörande 4 eleverna arbeta 14 dagar i sänder inom hvart område. Således återgår det lag, som börjat som småbrukarlag, efter hvar tionde vecka till samma arbete o. s. v. Arbetsdagen börjar kl. 6 f. m. för alla utom småbrukarlaget, som stiger upp kl. 4 och tänder eld i sin spis.

Kvällstunderna skola under vintern användas till samkväm med diskussion, sång och danslekar.

Att hela detta företag är baserat på öfvervägande praktisk grund, hvilket ock är dess styrka, synes bäst af denna arbetsplan, i hvilken äfven ingår att småbruket så småningom skall uppdrivas att kunna bära sig själf. Det har sin egen trädgårdstappa, sin egen slöjd och sin egen bokföring; och när den här ännu rätt

hårdarbetade jorden blir lättare, är det meningen, att det nu till körning använda oxparet skall säljas och korna skola användas som dragare, hvilket blir en besparing på samma gång som det ger en frisk och rikmjölkande koras. De teoretiska ämnena äro kemi och teoretisk kreaturslära, öfver hvilka agronomen Eklund vid Bjärka-Säby landbruksskola kommer att hålla föreläsningar, jordbrukslära, som meddelas af landbruksdirektör v. Zweigbergk, teoretisk mjölkhandtering af lärarinnan i ladugårdsskötsel, fröken Gudrun Sylwan, födoämnenas kemi af skolkökslärarinnan, fröken Tekla Davidson, samt trädgårdsritning af trädgårdsskolelärarinnan, fröken Sigrid Melander. Undervisningen i hälsovårdslära och barnavård kommer enligt öfverenskommelse att ledas af lärare från hufvudstaden på sätt som visar sig bli det lämpligaste. — Öfriga vid skolan anställda lärarekrafter äro slöjdlärarinnan fröken Malin Anderson samt skolans föreståndarinna och husmoder fröken Alma Bauer, hvilken äfven leder städnings- och rengöringslagets arbete.

Under den för lärarinnorna mycket kräfvande tiden närmast före skolans öppnande, liksom nu under dess första arbetsveckor, har äfven fröken Adelborg haft sitt hemvist på Rimforsa, öfvervakande, uppmuntrande och administrerande.

Med förhoppningsfull tillförsikt ser hon också fram mot skolans vidare öden. Och alla skäl tycker hon sig ha att glädjas öfver dess början — ej minst öfver de goda lärarekrafterna och det intresserade och förstående samarbete, som från detta håll mötte henne från första stunden. — Allt går så förunderligt lätt här i detta nya företag — sade hon till mig — och arbetet med eleverna löper så jämnt som om vi hållit på i månader. Men det tycks också som om dessa "tjugu" blef det bästa urval vi kunde önska oss för vår första kurs. —

Och dessa hurtigt arbetande unga kvinnor från olika delar af vårt land, somliga klädda i ryktförkläde och träskor, andra i köksförkläde eller trädgårdskjol, ha dock ej alla hufvudsakligen sysslat med praktiskt arbete, innan de kommo till Rimforsa. Men det rätta arbetsgryet tyckas de alla äga. Och varmt besjälade äro de af sin själfvalda lifsgärning.

Att bland andra äfven en studentska och en lärarinna, utexaminerade från Kungl. norra se-

TRÄDGÅRDSLAGET MED LÄRARINNA.

minariet med ett par års lärarinneverksamhet bakom sig tagits med bland eleverna i detta så afgjordt praktiska arbete betyder emellertid endast, att Rimforsa skolas verksamhet syftar så vidt, att man behöfver pedagogiska och organiserande förmågor lika väl som den praktiska duktigheten för sina ändamål. Alla kunna ej heller finna tillfälle att som småbrukslärarinnor verka för allmogekvinnors fostran. Men vare sig de komma att sändas ut som sådana eller som skolköksföreståndarinnor, ledarinnor af föreläsningskurser eller slöjd- och trädgårdslärarinnor, så komma de dock säkerligen alla att på olika vägar hinna samma mål. Kunna de på dessa vägar till en början vinna endast detta, att landsbygdens unga kvinnor finge ögonen öppna för det hedersamma och vinstgivande i arbetet i eget hem och egen jord, då skulle också handen vara satt till den storplog, i hvars djupa fåror vårt folk kan gräfva upp guld och lycka åt sig — — —

Ty huru redligt mannen än sköter arbetet, vare sig det är litet eller stort, så bli dock inkomsten och glädjen ringa, så länge som kvinnorna ej förstå sin del däraf — eller tro att handelsmannens godtköpsvara gör dem bättre och mer värda än det hemarbetade klädesplagg, till hvilket ullen klippts af hemgårdens får, eller linet vuxit på egen åker.

MARIA RIECK-MÜLLER.

"BEKYMMER". SKULPTURGRUPP AF OTTO STRANDMAN.

DET ÄR EN på det hela taget frisk och tilltalande utställning, som konstnärskvintetten Lennart och Olga Nyblom, Knut Borgh, Gottfrid Larsson och Otto Strandman i dessa dagar öppnat i Konstnärshuset. Några öfverväldigande ting finnas ju ej — de äro för resten sällsynta vid de flesta utställningar — men det som är bär prägel af allvarlig sträfvan och af sant artistkynne. Och det är minsann långt ifrån allt, som nått denna valör, då det hänges upp i utställningssalarna och pockar på intresse och erkännande. Hur många hundra målade unga män och kvinnor i vårt land tro sig ej vara fullfjädrade artister, fast de i själfva verket hvarken kunna teckna eller måla annat än i sin egen och sina vänners inbillning. Det fordras väsentligt mera för att vinna

"MODERSKAP". SKULPTURGRUPP AF GOTTFRID LARSSON.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
 Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

burskap som konstnär än Cleo-kamningen och den mjuka slokhatten.

Detta i parentes. Nu till utställningen!

Hr och fru Nyblom representeras den förre af landskap, den senare af såväl landskap som porträtt. Hr N. har bland annat en såförträfflig naturstämning som den här afbildade "Töväder", ärlig i uppfattningen och sann i färgen. Fru N. visar ett antal kolteckningar med färg, intressanta nog, och tre kvinnoporträtt, målade med mycken brio.

Knut Borgh är den lilla gruppens lyriker. Han älskar framför allt löfskog, vare sig den har vårens skira luftighet eller den första höstningens vemod med sjunkande sol öfver sina toppar. Utan att påminna honom hans själfständiga sätt att se på naturen, är det något i hans mjuka penselföring och i det svärmisk-idylliska drag, hvilket genomgår hans produktion, som erinrar om Edvard Bergh.

Komma vi så till skulpturerna. Där möter oss Gottfrid Larssons monumentala grupp "Moderskap", hvilken röjer en betydande skulptural styrka. Hans elektriska ljushållare, utställd, om vi ej missminna oss, på Norrköpingsutställningen föregående år, frapperar genom sin fyndiga idé

GREFVINNAN ELLA VON ROSEN, FÖDD WIJK.
PORTRÄTT I OLJA AF BROR KRONSTRAND. A. BLOMBERG FOTO.

och den kraft och schwung, hvarmed de tre springande gestalterna modellerats. Bland hans smärre saker är ett ypperligt studeradt hufvud af en gammal florentinare förtjänt af mention.

Af Otto Strandmans flitiga och graciosa hand förekommer på utställningen en ny grupp, som konstnären kallar "Bekymmer". Det är en sträfvan efter större former och efter fördjupadt innehåll, som här kommer till uttryck. Gracen har fått vika för en hårdare formgifning, de mjuka linjerna, de vekt böljande lemarna ha knutits för att uttrycka anspänningen hos människosjälen inför kampen, som väntar. Konstnären har tänkt sig gruppen utförd i någon grå stenart, i hvilket material den otvivelaktigt kommer att helt utlösa sitt inneboende mått af patos. —

Bland våra här återgifna bilder förefinnes slutligen en, som i dagarna utställts i Blancs konstsalong, nämligen artisten Bror Kronstrands porträtt af grefvinna Ella von Rosen, född Wijk. Vi meddela det som ett vackert prof på den modärna porträttkonst, hvilken är vår i England bosatte landsmans specialitet

och hvaraf detta utgör en typisk exponent. Kvinnorna kunna knappast önska sin skönhet mera strålande återgifven.

HÖSTSOL. OLJEMÅLNING AF KNUT BORGH. TÖVÄDER. OLJEMÅLNING AF LENNART NYBLOM. PORTRÄTT I OLJA AF OLGA NYBLOM.
A. BLOMBERG FOTO.

**Under svenska
segerfanor. I.**

SOM FORTSÄTTNING och afslutning på våra under året meddelade skildringar i text och bild från vår svenska minneshall, Nordiska museet, följa här

DET VAR den 8 juni 1907, då portarna öppnades till Nordiska museet. I den väldiga hallen möttes ögat af en dubbel rad af fanor, hängande ut från balustraden af det vackra pelargalleriet. "Rifna fanor, segertecken, med en dubbelörn i vecken," sade jag tyst till mig själf och förnam en högtidlig känsla. Det slog emot oss nutidsmänniskor en fläkt från det forna, stora och segerrika Sverige...

Men under fanorna återfann jag lifrustkammarens dyrbaraste skatter — de svärd, som i striden burits af Sveriges store konungar, och de kläder, som färgats af deras blod.

"Äntligen," sade jag till mig själf, "hafva dessa omistliga dyrbarheter funnit ett fast och fullt värdigt förvaringsrum." Jag drog mig till minnes, huru jag läst om lifrustkammarens tillhörigheter, som stundom visserligen med militärisk ståt, men alltid till men för samlingarna, flyttats från Arsenalen i det forna De la Gardieska palatset till Fredrikshof, från Fredrikshof till en orangeribyggnad i Kungsträdgården, som tidigare varit använd till danssal, samt därifrån ett par tiotal år senare, delvis till Ridderholmskyrkan och delvis till Arifurstens palats, för att därefter hamna i en förhyrd lokal i Brunkebergs hotell, innan först Nationalmuseum och slutligen Kgl. slottet erbjödo de dyrbara samlingarna en fristad.

**En liten vandring genom
lifrustkammarens skatter.**

ett par uppsatser om en af museets främsta sevärdheter, den snart färdigordnade lifrustkammaraafdelningen, författade af kapten Osvald Kuylenstierna.

Man var i äldre tider icke så synnerligen nogräknad i fråga om lifrustkammarens tillhörigheter. Då och då "kasserades" — till nutida museimäns förtviflan — persedlar, som efter den tidens uppfattning ansågos som odugliga. Broderier och beslag nedsmältes, och man kan göra sig en föreställning om denna vandalisms omfattning, då man läser om att kronan på detta sätt erhöll öfver 1,600 lod silfver.

Gustaf III, som i öfrigt var så mån om fäderneslandets stora minnen, lät för sina karuseller "utkvittera" vapen m. m., hvilka icke mer återsändes till samlingen. Den af konungen protegerade hofpredikanten baron Edvard Taube fick den mässhake, hvilken han tog i utbyte mot vapenrocken, som han burit såsom löjtnant vid Dalregementet — rikt prydd med ädla stenar och pärlor, tagna från sadlar och schabrak i lifrustkammaren.

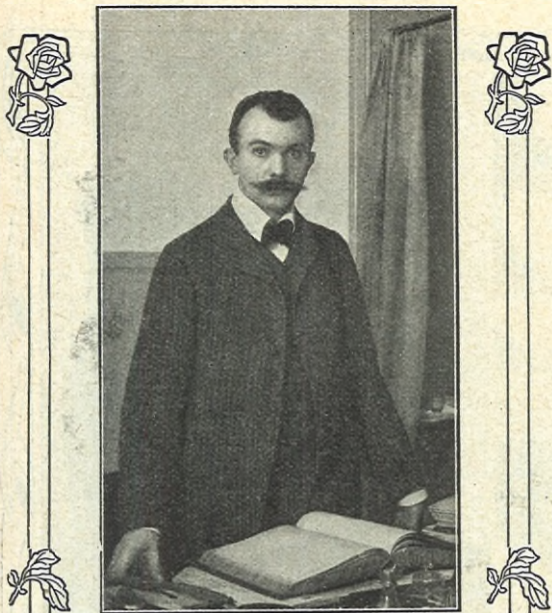
I början af 1800-talet såldes slutligen s. k. bortfallna ädelstenar.

En ännu större mängd dyrbarheter hafva vidare förtärts genom vanvård eller vid vapnens restaurering, såsom vid den, som utfördes 1847 af en bleckslagare, under ledning af en på Oskar I:s befallning från Danmark inkallad s. k. vapenkontrollör. Denna restaurering, som uppges hafva varit tämligen hårdhänt, är ett af de många

BILDER FRÅN LIFRUSTKAMMARENS SAMLINGAR.

1. SABEL OCH KOMMANDOSTAF, SKÄNKTA TILL GUSTAF II ADOLF AF BETHLEN GABOR. 2. FANOR OCH GALAKAROSSER I NORDISKA MUSEETS MIDTHALL. 3 O. 4. BRÖSTHARNESK OCH SVÄRD, SOM TILLHÖRT GUSTAF II ADOLF. 5 O. 7. SADEL OCH HJÄLM, SOM TILLHÖRT GUSTAF II ADOLF. 6. INTERIÖR FRÅN LIFRUSTKAMMAREN UNDER DESS FÖRVARING Å KUNGL. SLOTTET. A. BLOMBERG FOTO.

LIFRUSTKAMMARENS INTEDENT FRUH. RUDOLF CEDERSTRÖM. A. BLOMBERG FOTO.

bevisen på det sätt, hvar på våra historiska minnen vårdades under denna tidsperiod.

*

Under vasatiden var den kungliga lifrustkammaren ett förvaringsrum för rustningar och andra vapen, som burits af de furstliga personerna, men redan i midten af 1600-talet började där samlas märkligare troféer och dräkter, burna på slagfältet, jaktvapen m. m.

Denna samling ökades under 1700-talet och med densamma införlivades år 1851 kungl. klädkammaren. Härigenom kom lifrustkammaren att innehålla den fullständigaste samling af historiska dräkter, som öfver hufvud taget finnes i något land.

Sålunda äro alla svenska regenter, från och med Karl IX:s tid, representerade genom krönings- eller andra dräkter.

Genom gåfvor förökades lifrustkammaren under 1800-talet med flere hela vapensamlingar, såsom Karl XV:s (1872) och grefve Axel Bielkes (1876).

*

Bland rustningarna möter oss främst *Gustaf Vasas*, ett augsburgsarbete med årtal 1540. Den gifver oss genom sina mått en föreställning om hans yttre och säger oss, att den förste vasakonungen var af en storväxt och kraftfull gestalt.

Ett synnerligen högt konstnärligt värde har *Karl IX:s praktröstning*, som räknas bland de förnämsta arbeten af detta slag, som någonsin blifvit utförda. Den är prydd med vasavapnet och tre kronor bland den rika orneringen å det drifna, delvis guldinlagda stålet.

Bland rustningarna märkes äfven *Gustaf II Adolfs "begravningskyrills"*, hvilken bars i hans liktåg 1634 af Karl Horn, som äfven förde konungens värja och pistol. Rustningen, som är helt förgylld, är införskrifven från Holland på 1620-talet. Själfr har konungen troligen aldrig burit den. Detta är däremot fallet med ett *bröst- och ryggharnesk*, äfven från 1620-talet, prydd med svenska riksvapnet.

Lifrustkammaren är för öfrigt mycket rik på Gustaf-Adolfsminnen.

Här förvaras en tröja af silfverbrokad med kulörta broderier, föreställande blommor, fåglar och lejon, som Gustaf II Adolf burit som barn, ett par kyller från hans yngre år, en nu nästan förmultnad tröja af hvit prickig atlas, som han bar, då han vid öfvergången af Klein-Werder den 24 maj 1627 sårades i underlifvet, samt

den dräkt, bestående af älghudskyller och byxor af grått kläde, som han var iförd, då han vid Dirschau den 8 augusti 1627 sårades af en muskötula i högra skuldran, nära nyckelbenet. Äfven den blodränkta skjorta, som han hade på sig vid samma tillfälle, förvaras i samlingen. Gustaf II Adolf bar, som bekant, ogärna rustning, och efter "de dirschauska slängarna", som han själf sade, hindrades han alldeles härifrån. Därför bar han den 6 november 1632 öfver kläderna endast det kyller, som afkläddes honom af de kejserlige och som nu är en af de förnämsta skatterna i det kejserliga Armémuseet i Wien.

Men Sverige är därför icke utan minnen från den stora sorgedagen. Konungen hade nämligen på sig vid Lützen, liksom landbefolkningen i vårt land ofta än i dag, icke mindre än tre skjortor, och dessa förvaras nu — genomdränkta af konungens blod och genomstungna på en mängd ställen af kejserliga värjklingsor — i lifrustkammaren.

Men här förvaras äfven en mängd andra saker, som tillhört Gustaf Adolf, fältbindlar af brokigt persiskt siden, som buros öfver högra axeln och knötos vid vänstra sidan, hattband af guld-, silfver- och silkesnören, kappor, handdukar, pansarärmar, silkesstrumpor m. m.

Bland de vapen, som tillhört honom, är det tvänne, som i främsta rummet tilldraga sig uppmärksamheten. Det är först och främst den vid fästet sönderhuggna värja, som konungen förde under rekognosceringsstriden vid Dirschau den 1 juli 1627, och hvarmed han parerade det hugg af en polsk sabel, som nu äfven finnes i lifrustkammaren, samt den värja, som bars af Gustaf Adolf i slaget vid Lützen, och som upphittades på fältet sedan konungen stupat. Denna värja bars i det kungliga begravnings-tåget jämte de pistol, som funnos i pistolhölstret, då konungens häst återkom till lägret.

Från barntrojan af silfverbrokad till de blodiga skjortorna från Lützen — det är hela Gustaf Adolfs historia i hans dräkter.

OSVALD KUYLENSTIERNA.

Det tysta folket i ödenas slott

har gifvit upphof till höstens säkerligen värdefullaste nationella och konstnärliga publikation. — Amanuensen Nils Sjöberg, intäm med alla historiska ansikten i vasahakor, zweibrückiska underläppar och holstein-gottorpska önglober samt kostymvetenskapligt förtrogen med längesedan slocknade seklers dräktmoderföljder, har utgifvit andra delen af *Svenska porträtt i offentliga samlingar*. Första delen behandlade Drottningholm, denna Gripsholm: närmare bestämdt vasatiden.

Arbetet omfattar dels en synnerligen noggrant och omsorgsfullt gjord beskrifning öfver de skilda dukarna, där Vasatidens människor afkonterfejats, en beskrifning, där hvarje kantband, hvarje knäppsleif och smycke återges, dels en kort konstnärsförteckning, dels slutligen ett femtiotal planscher, hvilka böra studeras parallellt med tafvelredogörelserna.

En lysande rad af dem, som voro med ifrån början, som vid den nya tidens inbrott redo

för rusthållet och häfdade den nationella samlingstanken, sådan den då gestaltade sig, utan många ord, men med friska viljor och hårda händer, dessa möta oss på dessa blad. Från medeltiden har dock en bild medtagits bland illustrationerna: Bernt Notkes träskulptur af Karl Knutsson, denna mycket realistiska altartatyett af det olyckliga irrande majestätet med de mannavulet fula dragen och de tre rynkorna i pannan. En rynka för hvarje gång Sveriges krona sattes på hans hufvud. —

I Sjöbergs porträttbestämmelser finnes inte litet rebelleri. Han detroniserar drottningar, bortbyter prinsessor och skakar oss nästan i grundvalarna genom att förklara henne vi alltid hållit för Karin Stenbock vara en "okänd dam". Mycken uppfriskande fyndighet ådagalägger han emellertid, då han söker identifiera sina modeller, en hopplös möda förresten, ty vår konsthistorias första källsprång vattna det glömskans fjärran berg, dit vi ej kunna gissa oss fram. Och jag tror knappast att han trots sina förutsättningar, sin skarpsinnighet och kombinationsförmåga sagt det sista ordet till lösandet af porträttens gåtor.

Sålunda torde man nog inte beträffande portr. N:o 7 få borteliminera Katarina Jagellonika, "polskan med italiensk moder." — Jagellonerna voro visserligen i allmänhet mörka — åtminstone har jag sett det uppgifvet — men det finnes många blonda Sforzautseenden. Ingenting är förresten vanskligare än folktyper och nationella särdrag, om man nu frånser anglosaxarna. Se bara på de kortvuxna, svartmuskiga, knollriga Berlinergermanerna!

I alla fall är förf:s historiska sanningssökande all vår aktning värdt och hans verk bör ovillkorligen mana till historiska studier. För hvarje svensk, som hyser någon verklig kärlek till vår vasatid och dess i mångt så sällsamt danade karaktärer, dessa rastlösa, snabbtlevande renässanslynnen, hvilka man kanske endast återfinner i vår egen tid, för hvarje svensk, som vill skaffa sig någon personligare kännedom om dessa majestäter under de kärfveprydda tronhimlarna, dessa fältslagsledare, traktatundertecknare och ränksmidare måste detta arbete blifva ett ofta anlitat porträttalbum, där en stor del af den höga umgängeskretsen möter dig. — Rätt underligt för resten att tänka sig att före dig hafva de själfva, originalerna, seigneurerna från Erik XIV:s kröning och guldhjälmarerna från Stångebroslaget, suttit framför dukarna och med undran sett sitt andra jag, helgdagsstassen och paradleendet, växa fram under penseln.

Beträffande utstyrseln behöfver man endast nämna, att arbetet är utgåendet från Hasse Tullberg, hvilken under sin hedrande, i sanning samhällsnyttiga förläggareverksamhet endast sträfvat att åstadkomma det bästa och härutinnan aldrig misslyckats. Priset, 15 kr., är billigt. Hvar för sig sålda, borde ensamt porträttplanscherna betinga än högre pris.

Dock, vi lefva ju i billighetspressens och enkronesvolymernas tecken. Och de äro kanske inte alltför många, som vilja betala lika mycket för en bok som för en låda cigarrer. Utgifvandet af dessa *Svenska porträtt i offentliga samlingar* är emellertid en sak af vikt, hvilken bör vidare bedrivas under samma energiska ledning, under samme insiktsrike forskares öga. För att serien skall kunna fullföljas kräfvades emellertid ett statsanslag. Och för framtiden torde väl ett sådant inte heller kunna förvägras. Föreliggande arbete utgör den bästa borgen för att pengarne placeras på rätta stället.

MARI MIHL.

En kraftkälla för alla, som känna sig svaga och kraftlösa, som äro nervösa och sakna energi, hvilkas motståndskraft nedsatts genom mattande sjukdomar, är

SANATOGEN

Särdeles berömmade omnämndt af mer än 3,000 läkare. — Erhålles å apotek. — Illustr. broschyr sändes gratis o. franko från Josephson & Reteike, Göteborg. Fabrikanten: Bauer & Cie, Berlin S. W. 48.

